СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 176. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 7-го вересня 1945. — No. 176. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, September 7, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ ВПАРІ З ЗАГАЛЬНИМ ІНТЕРЕСОМ

ПЛЯН НАСТАНОВИТИ ДИРЕКТОРА ПРИ РОЗДІЛЮВАННЮ ПРАЦІ.

Звісний дорадник президента Рузвелта, Бернард М. Бейрук, оприлюднив свій погляд на демобілізацію ветеранів після основних студій цієї проблеми. Він твердить, що упривилейоване становище, яке обіцюється повертаючим воякам при розділюванню праці після повороту з війни, може причинитися лише до замішання. Тому він каже, що „розвязка ветеранського питання „не може бути трактована, як справа сама для себе, а в звязку з усіми проблемами краю.

Справу заняття для безробітних треба трактувати разом із розміщенням ветеранів при роботі. Для переведення в життя цеї справи треба настановити окремого директора для приділювання праці. Коли ветеранів будемо трактувати як громадян на рівні з іншими безробітними, тоді можна буде скорше вмістити їх у громадянське життя — думає Бейрук.

Розвязку чисто ветеранської справи, тобто медичної допомоги і забеспеки Бейрук радить віддати Адміністрації Ветеранів, яка остає під управою ґен. Бредлія. Для цієї розвязки зясував Бейрук засади, які обіймають 7 точок.

РЕДУКУЮТЬ ВИДАТКИ В БУДЖЕТІ НА ПІВЧВЕРТА БІЛЮНА.

Президент Труман предложив конґресови видатки на 1946. рік. У проєкті він пропонує знизити видатки на $3,500,000 і обмежити діяльність уряду для воєнних справ лише на 28 воєнних агенцій. Інші справи, звязані з видатками в буджеті на наступний рік, предложить президент конґресови у своїм посланню або в окремих предложеннях наступного тижня.

ЗИСКИ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОМИСЛУ ПОНАД ШІСТЬ БІЛЮНІВ.

Рада Воєнної Продукції оприлюднила статистику зисків американських промислових підприємств вчасі війни. Із зіставлення виходить, що Америка це найбільше промисловий край у світі, а зиски промислових підприємств по заплаченню податків виносять $6,400,000,000. Рада твердить, що є це небувалий в історії Америки розвиток промислу, який вказує на „фінансове здоровля краю".

РІЗНІ РОДИ ПОВОЄННОЇ ПРАЦІ.

Комісія Робучої Сили вичисляє такі роди праці безпосередно після застановлення воєнних робіт: будова домів, праця на фармах і продажа продуктів. Щодо цього останнього заняття, що комісія твердить що яких 200,000 людей, спосібних бути продавцями („сейлсменами") можуть негайно піти до праці. Від жовтня запотребування ще збільшиться. У передріздвяним часі департаментові й інші крамниці будуть потребувати 100,000 додаткових робітників та робітниць при продажу краму, а крім цього 100,000 людей при направках. Тому, що Японія завалилася саме вчасі жнив, то вчасі від серпня до жовтня потрібно при рільництві який мілїон робітників.

БОЯТЬСЯ ПИЯНСТВА СЕРЕД ВЕТЕРАНІВ.

Краєвий Комітет Алькоголічної Гигієни в Балтимор признадумується над впливом війни на моральний стан вояків і приходить до висновку, що ветерани будуть схильні запиватися. Щоб цьому запобігти, комітет має видати книжку із вказівками, як поводитися з такими ветеранами, що схильні до пиянства. Крім цього комітет має в пляні уладжувати спеціяльні лекції і втримувати табори для таких ветеранів, які схочуть самі рятуватися перед небезпекою пиянства.

ВИПРОДУЮТЬ ВЕЛИКУ НАДВИШКУ З ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ.

Департамент торгівлі оприлюднює, що вже найближчого тижня розпічнеться випродаж надвишки воєнних продуктів загальної вартости $300,000,000. На предмети продажу будуть наставлені постійні ціни на підставі оцінки Бюра Адміністрації Цін. Вироби будуть продані дрібним торговцям, а ці знову розпродають їх загальній публиці. В оповістці про випродаж згадані такі вироби: батерії і метаючі світла („флешлайтс"); папір до писання, складані крісла і стільці; матераци й пошивки на подушки; залізні вироби для домашнього вжитку; мішки до спання, лещети і взуття на сніг; файки і торбинки на тютюн; троки й інші вози; машини до будови і ручні прилади.

Годяться на злучений департамент краєвої оборони

Проект злуки департаменту війни й маринарки в один спільний департамент краєвої оборони дістав признання від начальників штабів збройних сил Америки. Війна на Пацифіку виказала, що злука департаментів є необхідна на випадок наступної війни для втримання одноцільного пляну. Населення Злучених Держав вже мало нагоду передумати цей плян, бо його оприлюднено ще в лютім б. р. Найбільшими противниками такої злуки були летуни в службі одного або другого департаменту, одначе й вони тепер прийшли до висновку, що злука конечна.

На підставі пляну, виробленого начальниками ґенеральних штабів, секретар Краєвої оборони був би цивільною людиною, яка бере участь в засіданнях кабінету президента, а під ним був би один командант усіх збройних сил. Такому командантови повинувались би окремі команданти армії, фльоти і повітряних сил.

ВЕЙНРАЙТ ПРАВДИВИМ ҐЕНЕРАЛОМ

Герой з часів боїв на Батаані, лютенант ґен. Джонатан Вейнрайт, піднесений президентом Труманом до ранги дійсного ґенерала. Він оставсь до кінця на становищи команданта на Филипинах тоді, коли ґен. МекАртур дістав наказ тікати з Филипин до Австралії. Вейнрайт попав опісля в японський полон, а після здачі Японії він вийшов на волю і брав участь у підписуванню здачі Филипинів японцями. Він приїде наступного тижня до Вашинґтону, а потім відбуде парадний вїзд до Ню Йорку.

Його іменування має ще бути затверджене сенатом.

ЛІМЕН ДОМАГАЄТЬСЯ ДОПОМОГИ ДЛЯ АЛІЯНТІВ

Ґенеральний Директор орґанізації УНРРА Гереберт Лімен жадає від конґресу виасиґнування $1,800,000,000 на дальше ведення допомогової акції серед союзників Америки. Він каже, що союзникам треба помогти перебути важкий час. Із жаданих фондів УНРРА малаб дати Італії $450,000,000, Китаєви $800,000,000, а Совети домагаються $700,000,000, але це ще не вирішено. Домагання УНРРА має піти негайно під народи конґресу.

Департамент стейту розкриває страшні японські злочинства, поповнювані над американськими полоненими

Ще досі американський уряд не може подати цілого звіту про долю американських полонених у Японії, бо ще далі збираються матеріяли і переслухується щораз нових свідків, що звільнені з полону. Але той матеріял, що його вже департамент стейту дав до загального відома є страшним обвинуваченням Японії у варварстві й нечуванім дикунстві. Оті варварства були відомі до певної міри вашинґтонському урядови вже давніше і він вислав був в часі війни яких 240 протестів у цій справі. Між іншим запротестував був проти масакри 150 американських полонених на Филипинах, 14. грудня 1944. У звіті подається докладно як ті японські злочинства виглядали. Як живцем спалювано полонених, обливаючи тунель, де вони находились ґазоліною, а тих, що хотіли ратуватись з вонгю втечею, проколювано баґнетами чи вбивано крісовими пострілами. Деяких, що ще жили, просто живцем поховали. Далі подається випадки, де полонених бито в нелюдський спосіб, зокрема американських летунів, а одному з них по страшнім цілоденнім побиттю, стято голову, дня 24. березня 1944 в Новій Ґвінеї. Далі оповідається про японське торпедовання корабля з американськими полоненими, та вбивання в морі тих, що хотіли ратувати життя, скакаючи в море, чи хапаючися за ратункові човна. Знов 29, яких схопили живими, перенесли на інший корабель і там їх розстріляли, а тіла повкидали в море.

ЗА ЗАДЕРЖАННЯ АМЕРИКОЮ МОРСЬКИХ БАЗ НА ПАЦИФІКУ І АТЛЯНТИКУ

Конґрес рішатиме незабаром пропозицію, предложену Американською Фльотою, щоб для забеспеки Злучених Держав і мира задержати під американською контролею цілий ряд островів на Пацифіку, усіх девять, що творять морські бази, а теж шість морських баз на Атлянтику, включно з базами на Бермуді й Ню Фавнленд. Між островами на Пацифіку є такі як Кодіяк на сході від Аляски, Адак на Алевтських островах, Балбоа в Панамській Зоні, Ґвам, Сайпан, Окінава, Филипини і т. д. Один з островів — Манус — є в британськім посіданню. В меморіялі кажеться, що це булоб „слабою стороною" Злучених Держав, якщоб цей ланцюх островів був у чужих руках. Між тими островами Окінава є найближче самої Японії. Опанованя тим островом, як кажеться, є забеспекою перед новою евентуальною аґресією збоку Японії. Ті проекти зістали предложені конґресовим Комітетам морських справ для дальших студій покищо в неформальний спосіб, поки сам конґрес не скаже своє слово, як до цього поставитись. Оті пропозиції вважається „як мінімум, конечне для американської забеспеки". Усе це може ще бути змодифіковане відповідними міжнародними договорами.

З ЯПОНСЬКИХ ЗДАЧ НА ФИЛИПИНАХ.—Отся сцена знята недалеко Манілі, столиці Филипин, в горах Сієрра Мадре. Бачимо американських офіцирів з 38 Дивізії, як слухають японських військових висланників про їхню здачу американцям. Ззаду бачимо розташовані японські частини.

ЯПОНІЯ ПРОГРАЛА ВІЙНУ, ЩЕ ЗАКИ СКИНЕНО АТОМОВУ БОМБУ

Квестію, як є з японською прогрою в японськім розумінню, розвязав в японськім соймі сам премієр, князь Наругіко Гігаші-Куні, родич японського цісаря Гірогіта. Він представив широко останні місяці війни, а з того, що він сказав, ясно виходило, що вже кілька місяців до формального закінчення війни, воєнне положення Японії було безнадійне. Залишилася тільки четвертина кораблів, цілковито підупала продукція, а сталева продукція виносила четвертину передвоєнної продукції; всюди давався відчувати болючо брак харчів, а комунікація була цілковито знищена. Усе те спричинили американські бомбардовання, а теж і субмарини, які спаралїжували звязок властивої Японії з кольоніями, а тим самим спаралїжували довіз сирівців і поживи. З тої причини війна була програна ще заки скинено першу атомову бомбу, чи заки Совети виповіли війну, заявив премієр. Він теж віддав глибоку пошану і вдячність імператорови за далековидючість, що закінчив війну. Казав, що цісар був глибоко занепокоєний японським нападом на Перл Гарбор, себто тим, що Японія мусить входити в конфлікт з Злученими Державами і Британією, вважаючи, що це є „найбільшим нещастям людскости".

КАЖЕ, ЩО ВІЙНА ПРОДОВЖИЛАСЬ ЧЕРЕЗ СОВЕТИ.

Японське радіо, передаване з Токійо, подало, що японський уряд віднісся був ще в червні до советського уряду в справі заключення договору приязни та „в інших справах", себто в справі замирення з Америкою і Анґлією. Таке сказано тепер перед японським соймом з тим, що стверджено, що Японія зволікала з приняттям Потсдамського ультимату, ждучи на відповідь Советів. Доперва 8. серпня повідомив советський уряд японського амбасадора, що дальша акція з його боку злишна, бо Японія відкинула Потсдамську Декляpацію, та що від 9. серпня існуватиме між Японією і Советами воєнний стан.

РОЗВІДЧІ СТЕЖІ ВЖЕ В ТОКИО.

До японської столиці ввійшли вже передні американські стежі, щоб приготовити вхід Першій Кавалєрійській Дивізії, що разом з ґен. МекАртуром займе цісарську столицю під аліянтську окупацію уже цеї суботи.

ГОДУЮТЬ ЯПОНЦІВ.

Американські військові частини, призначені для окупації морської бази Йокосука, почали роздавати між місцеве населення харчі та ліки. Кажуть, що це найбільше ділає на японців і наклонює їх симпатично до окупантів.

ПРОТИ ЧОРЧИЛА.

Частина італійської преси, пишучи про сходини бувшого британського премієра, Винстона Чорчила, з італійським престолонаслідником Гумбертом, які то мали ніби відбутись в Мілянї, гостро атакує Чорчила за те, що хоче ратувати королівство в Італії як той „середневічний лицар". Британська амбасада заперечує ці сходини.

„ПОГОНИЧ НЕВІЛЬНИКІВ".

В Брюселі, Бельгія, покарано смертю д-ра Альберта Рокура, років 37, якого звали „погоничем невільників", а це тому, що висилав за націстівської окупації сотки бельгійців на примусові роботи в Німеччині.

НЕ ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО ЗРАДИ.

До Филипин буде відставлений незабаром з Японії Хорґе Варгас, филипинський співпрацівник з японцями, щоб його там судити. Разом з ним буде висланий і „президент" лялькової филипинської републики під японцями, Хозе Лорел, що теж тепер ми на переговори, якщо один і другий думали про мотиви своєї роботи, заявив, що в Филипинах кожний був „співпрацівником", щоб помогти краєви пережити лихо. Казав, що це немає різниці між тим, що пішов воювати з японцями, і тим, що пішов з ними на переговори, якщо один і другий думати про те, що то робити, щоб допомогти краєви перенести нещастя, що на нього спало. Казав, що його замір буде улекшити Филипинам життя під японським правлінням.

ХОЧУТЬ ПОЗБУТИСЬ НІМЦІВ.

Чеська делеґація, що прибула до Лондону на чолі з премієром Зденком Фірлінґером і міністром заграничних справ Яном Масариком, відвідала британського міністра заграничних справ Бевина в справі негайного вигнання з Чехії двох міліонів німців, що ще знаходяться в Судетах. Бевин мав заявити, що ті німці мають бути переселені до Німеччини, але це повинно відбутись „в людський і упорядкований спосіб", що означає, що треба депортувати тоді, коли буде знайдене для висилених місце в Німеччині.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕПОТРІБНИЙ ЛЯК ЗА АМЕРИКУ!

Як знаємо, наш уряд дав уже до пізнання, що не думає задержати тайну виробу атомової бомби для Америки. Представник Злучених Держав в Юнайтед Нейшенс Орґанізейшен, Е. Р. Стетиніюс мол., що був недавно секретарем стейту, виразно заявив, що це міжнародне тіло буде обзнакомлене з подробицями цього винаходу. А коли іде про американську прилюдну опінію, то вона за те, щоби досліди над тим винаходом віддати до ужитку цілій людскости на мирне зужиткування для продукційних цілей, чи взагалі на поліпшення людського життя.

Правда, в Герстових ґазетах був натяк, що таку зброю варта вжити теж для справи упорядкування світом, що можнаб розуміти і так, що евентуально можнаб нею налякати диктаторів і заставити їх зійти з тоталітарного шляху, що є крівавим і насильним, а приняти демократичний. Та це голос — і то все. Одначе й це вистарчало, щоби дати притоку в Советах якомусь М. Рубінштайнови накинутись не так на Герста і йому подібних, але до певної міри давати з цього приводу ширшу лекцію цілій Америці.

Ми тої думки, що атомова бомба повинна бути так забезпечена, щоб її ніколи ніхто більше не вживав. Ні її, ні подібних винаходів, можливо ще й страшніших, бо інакше готов прийти кінець людському існованню, а щонайменше людській цивілізації. Ми переконані, що в Америці скінчиться на випробуванню атомової бомби як зброї, а американці будуть проти такої зброї в будуччині, пізнавши її наслідки. Та в Советах, як виходилоб, бояться, що може бути інакше, та що отся страшна зброя могла би бути вжита евентуально навіть і проти Советів, які, покищо, такої зброї ще не мають.

Як сказано, ми віримо, що Америка, коли іде про неї, скінчила з цею зброєю. Зате менше маємо довіря, що колиб так Злучені Держави виявили всю тайну тої страшної зброї, чи не знайшовся би хтось інший, що евентуально вжив би її для своїх плянів і порахунків. Американський нарід просто ненавидить „імперіялізм". Він проти нього, як його бачить в інших народів, він і проти нього в себе в дома. Те, що Америка тепер робить під враженням війни і бажанням себе забеспечити перед евентуальним другим Перл Гарбором чи чимсь подібним, немає нічого спільного з якимсь „американським імперіялізмом", про який згадує Рубінштайн в советськім журналі. Знов на інший „імперіялізм" Америка не піде. Зате можна говорити скорше про російський імперіялізм бо той росте на наших очах. Він мріє про панування над цілим світом. Знов фанатики, що про таке мріють, є спосібні до всього. Тому можна мати поважні сумніви щодо цього, чи можна їм зраджувати тайну такої зброї, якою є атомова бомба. Тут принаймні є рація сумніватись, але за Америку таки нема потреби лякатись. Вона поведе себе по людському!

З нагоди візду в столицю Японії

З головної кватири ґен. Доґлеса МекАртура заповідають, що формальний візд американських окупаційних сил у само серце Японії, в її столицю Токйо, відбудеться уже цеї суботи. Це буде кульмінаційна точка, коли глядіти на події, що там відбуваються, з престіжево-сентиментального боку. Для японців буде це чи не найбільш пригноблюючою подією, бож це візд у таке місто, що є осідком їхнього божка-цісаря, на якого землю не вступила від непамятних часів ніяка озброєна, чужинецька сила. Це теж кінець ніким досі необмеженого авторитету релігійного й державного начальника японського народу, яким є японський цісар, бо Гіроґіто, японський теперішний імператор, дістає тепер прикази від американського ґенерала, Доґлеса МекАртура, начального команданта аліянтських окупаційних сил. Він може почуватись ще щасливим, що в його положенню вдалося йому ще діпняти цього, що його досі не поставлено на лісту японських, военних кримінальників.

Такий є сумний кінець „ясного, японського сонічка" і його імперії, найбільшої, яка колибудь існувала в світі, здобутої в розмірно дуже короткому часі крівавим шляхом при допомозі вихованих у фанатизмі вояків, що вважали своїм щастям гинути за те „сонічко", за імператора, за імперію.

Просто вірити не хочеться, коли поглянути на мапу Азії, щоби можна було опанувати такі величезні простори з цеї малої японської території, що становить властиву Японію. Тільки надзвичайний фанатизм, що пхає до щораз нового здобування і насилля, та терористичні методи панування, могли цього доконати.

Доконали, але що з цього? Уся та імперія тепер у мить розлетілась, а країна, що дала місце таким фанатикам, нині в покорі благає помилування, втративши не тільки загарбане, але багато з того, що набувалось віками. Крім цього ще й властива Японія опинилась під чужою окупацією, яка заводить у ній новий порядок і привчує японців до нового способу думання і діяння.

Це що робиться з Німеччиною, а тепер з Японією, це наука для тих, що думають, що фанатичний поклін силі є вистарчальним, щоб перемогла якась фанатична єресь, що хоче опанувати світом при помочі насильства, терору і диктатур. Анґлія пішла перша, як велика демократична потуга, війною проти Гітлера. Не пішла з ним на ніякий компроміс Америка, що перебрала на себі майже весь тягар знищення японського тоталітаризму. Знов Совети долучилися, як на них напав Гітлер, а коли іде про війну з Японією, то недавно, як війна з нею уже кінчилася. Тим одначе не можна обезцінювати страшні жертви, що їх понесли народи ССCР у тій війні. Тут іде про державну політику, хто, чому і коли проти кого виступив. Отже проти тоталітаризму і його нещасть виступили ясно й недвозначно з найбільших потуг: Анґлія і Злучені Держави. Отсі демократії видержали на тому становищі від початку до кінця — без усяких компромісів.

Тому і війну виграли демократії. Теоретично перемогли отже демократичні ідеали, а тепер іде ще про практичну виґру тих ідеалів як в Европі, так і в Азії. Візд ґен. МекАртура до Токйо означатиме символічно візд демократичних ідей в столицю Японі й цілий край. Ті ідеали мають там принятися. Має там пропасти тоталітарний режім, а настати демократичний.

Як пропаде ось так центр тоталітаризму в Азії, а центри націзму і фашизму в Европі вже розбиті, то залишиться на світі ще тільки одна потуга, що є тоталітарною. Це Росія, що накинула тоталітаризм підбитим нею народам і краям. Як їй треба поводитись, хай бере науку з тих тоталітарних потуг, що бажали запанувати над світом і так багато вже були здобули, щоби потім остав по тім усім — попіл. І жаль за міліонами людських жертв! Є з чого й з кого повчитись!

Микола Чубатий.

Політика чудасій в новій Польщі

Це, що тепер діється в Европі, не можна назвати інакше, як політикою чудасій. Старий світ перевертається догори дном, а на його місце приходить наразі світ нереальний, повний нельоґічностей та без морального опертя. Тому, що новий повоєнний світ в Европі твориться наділі під опікою аморального большевизму, він виглядає диковинним, неморальним та нельоґічним. Одиноким певним фактом в Европі це панування большевизму, не тільки большевизму політичного, але також большевизму культурного та большевизму морального. Совети свідомо витворюють такий стан, який ніяким чином встоятися не може, щоби зі своєї, добре забеспеченої евразійської бази, керувати згодом тим хаосом, що мусить прийти в так улаштованій повоєнній Европі.

Не йде тут про соціяльні переміни. Вони до певної міри є природною еволюцією — з одного боку зросту населення, з другого боку новочасного поступу в техніці та економії. Йде про поворот до часів темної реакції з повним іґноруванням природних національних сентиментів народів Европи, як і повним іґноруванням основних засад справедливости та гуманности супроти людини. Цілому світови треба нині, як вмерти, повороту до релігійної етики, бо в противному випадку прийде повінь повної анархії та міжнародного беззаконія.

Велика та Самостійна Польща.

Українцеви годі мати сентимент для поляків. Шістьсотлітне історичне минуле польсько-українських взаємин не дає ніякої основи українцеви плакати над недолею його західного сусіда. Двацять літ істнування самостійної Польщі, це немов реалізація візії модерного польського поета С. Виспянського „Мялесь хаме злоти руґ, зостал ці сєн єно шнур".

Польща поверсальська повстала як держава справді самостійна, повна життєвої сили патріотичного народу. Правда народу середно великого, але динамічного та далеко ще не здеґенерованого. Та польська політична думка, замісць йти по природній лінії признавання права всім сусідам на вільне життя, зокрема українцям, теж відмолодженому та динамічному народови, пішла на завойовання сусідів. Завойовані непольські території на сході наділі більше приносили клопотів полякам ніж зисків. Всупереч льоґіці провід польського народу хотів завойовань замісць приязних відносин з українським народом, дарма що інтереси України покривалися з інтересами самостійної Польщі. Україні, та Польщі треба було знищити імперіялізм напів европейського, напів азійського кольоса Росії, що запирав від десяток літ віддих обом народам. Біля 150 літ російського панування повинно було навчити поляків глядіти реально на світ. Поверсальські поляки, замісць помагати орґанізувати нову східну Европу вільних народів, що в роках 1918-1920 ще було цілком можливе, пішли на дрібне завойовання частини України та Білоруси. Поляки 1918 р. мали в руках справді той „злоти руґ", щоби стати орґанізатором та герольдом волі народів та ним не стали і лишився їм нині тільки „шнур", на якім нині веде їх червона Росія.

Західна межа нової Польщі.

Сталін обіцював Аліянтам створити велику і самостійну Польщу, І дійсно створив. Дає полякам тільки, що аж вдавитися можна. Дає їм не тільки піски східних Прус (бо найкращу частину Прус з Кеніґсберґом забрав собі, але ще й дає їм східну Німеччину по Одру та Нісу. Краї ці, з виїмкою Шлеська, навіть історично не були якийсь довший період польськими. Переходово, 900 літ тому, Болеслав Хоробрий потягнув границю своєї держави аж по Нісу, сто літ пізніше Болеслав Кривоустий опер границю Польщі на Одрі та Штеттині, але ані етнічно ані політично ці краї до Польщі не належали. Краї ці нині на 95-100 процент німецькі з населенням біля 12 міліонів німців, специяльно націоналістично наставлених. Як перегризти зубами цю територію, щоби з неї зробити Польщу? Здається скорше можна собі зуби поломити!

Отже радять викидати німців з тих просторів. Новий плян повоєнного безглуздя, бо куди їх викидати? Середуща та західна Німеччина це країни вже перенаселені. Одинока рада, колиб тих німців Сталін взяв на Сибір, одначе він такого наміру не виказує. На Сибірі нині є вже 10 міліонів українців, в чім має бути сім міліонів, виселених в часі теперішної війни та яким заборонили повертати в Україну. Додати ще 12 міліонів німців, так на Сибірі буде тоді росіян один на чотирьох. Сибір стане неросійський, а це теж небеспечно! Анґлія не виказує охоти, щоби для тих міліонів німців відступати якусь кольонію на поселення. Витворюється отже ситуація хаосу, потрібного Сталінови, щоби скомунізувати ще й Німеччину.

Свобідні та демократичні вибори в Польщі.

Така „велика та самостійна" Польща має уряд з ласки Сталіна, що не має ніякого опертя в народі та наділі є аґентурою Кремля. З тим вже не таїться навіть Сталін, бо военні репарації для Польщі узнав він внутрішньою своєю справою, якою аліянти західні най навіть не клопочуться. Сталін сам заспокоїть Польщу так, як буде вважати відповідним та вказаним поступити зі своїми підданими.

Обіцяні свобідні вибори в Польщі, це вже справа нині напів призабута. Осубка-Моравскі, польсько - советський премієр в Варшаві, так і сказав, що вибори відбудуться тоді, як еміґранти звязані з теперішньою війною повернуть домів. А що більшість еміґрантів вертати не думає, то Осубка - Моравскі має часу доволі на вибори. Тоді, як Польща під його володінням буде приготована до виборів, тоді він впустить чужих журналістів і відбудеться представлення. Відбудуться вибори в присутности закордонних журналістів.

Польський нарід, який, подібно як західні українці, вважав комунізм за найбільшу національну язву, яка ледви один до два відсотки населення потягла за собою перед теперішньою війною, тепер вискаже довіря для комуністів понад 90 процент голосами і остане велика самостійна Польща, найближчий кандидат на члена Советського Союзу.

Щоби не пуджати західних демократів, що Совети посунулися вже аж по Одру, буде виглядати, що Совети є тільки по лінію Курзона, а на захід від неї є самостійна та велика Польща, одначе з урядом з ласки Кремля, що виконувати буде всі поручення Москви краще як який родовитий москаль.

Дрібні нерозвязані справи на сході.

Схотілиб поляки бути самостійними, так на це найдеться багато мирних способів, щоби їх від того відівчити. На заході будуть німці і Сталін може виступити як справедливий суддя, бо вони теж можуть у слушний час добути ласкавий погляд батька Сталіна, коли почервоніють.

На сході найде Сталін куди ще більше узасаднені претенсії рушити лінію Курзона, ніж польські до Одри. Таж ще недавно, бо 1941 року проф. Станіслав Ґрабскі, тепер шишка в уряді тоїж самостійної і великої Польщі, робив угоду з представником попередника Сталіна, великим князем Миколаєм Миколаєвичом, про польсько - російську границю. Тоді не лінія Курзона була вибрана на польсько-російську межу, але лінія Вислоки, 30 миль на захід. Старі українські міста Перемишль, Ряшів, Переворськ мали тоді відійти до Росії. Чомуж нині так само „велика" і так само „самостійна" Україна, не малаб дістати назад своїх західних історичних границь, куди більше узасаднених ніж західна польська межа на лінії Одри та Ніси. Простори надодрянські та наддністрянські належали до Польщі по 20 чи 30 літ й то коли, в яку давнину, зовсім так само Люблин належав на трицять літ до України за князя Льва Даниловича. Ряшів і Переворськ, лінія Вислоки, була границею української держави повних 300 літ. Назбиралося там, правда, за пізніших 600 літ який міліон поляків, так їх можна перекинути через Вислоку куди лекше ніж 12 міліонів німців через Одру!

Сталін може ще й за тих українців впімнутися, бож тепер в цій епосі політичних чудасій все можливе. Раз Вилсон зі своїм правом самовизначення пішов у відставку, так можна все комбінувати.

Европа стратила свою керму, свої моральні засади. Не відзискає їх, так полетить у пропасть бльошевицького хаосу та повного поневолення Советами.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

72) ——

Його перетомленого хилило до сну. Куняти ломберджекови не лицює. Тож димив цигаркою не ґірше паротягу, а від нічого діяти переглядав йому надіслане видання военно-історичного товариства і йому присвячене. Спроби Безхатного у літературі й віршуванні дійшли й до Европи, містилися там в повоєнних виданнях. Звідси й присвята.

До ваґону якось увійшла пані в коротенькій спідничині, років так 25. Закинула ногу на ногу якраз напроти Безхатного. Прочитала назву книжки на окладинці, спиталася, чи українець, підсунулася ближче.

Слово по слові, панна заговорилася. Розповіла, що учителює, а поза тим пробує сил в поезії, в літературі. Без усяких „джентельменських" здивовань та розсипання компліментів Безхатний попрохав показати зразок своїх праць. Панна не далася так дуже й просити; покопалася в саквояжі, з чемною усмішкою подала працю.

Взявся Безхатний оповідання читати. Отаке собі, цілком перебране з американських дешевих журналів. Солоденьке, аж нудить! Герої — відомо — він і вона. Повно окликів — „о, май дірест", о, май гони, о, май світ" у дослівному перекладі по українськи. Поезія ще гірша! Мовчки Безхатний звернув рукопис. Співрозмовниця видивилася, певно сподівалася похвали. По довшій мовчанці запитала його думки.

— По мойому забагато цукру, а нема перцю, ні солі! — сказав він.

— А може ви не зрозуміли, що читаєте? — трохи образилася панна. — Цю мою новельку читало кількох наших визначних людей. Всі кажуть, що вона зовсім не зла.

— Хто, наприклад?

Панна начислила з десяток імен. На своє превелике здивовання Безхатний вчув між ними і своє. Перепитав, власним вухам не довіряючи:

— Так ви вислали цей рукопис і до Безхатного?

— Не висилала! — сердито відповіла панна. — Мистер Безхатний — це робітник, недавний еміґрант. Працював на фармі по сусідству, коло школи, де я вчу... Казав, що чогось так свіжого він це не читав...

Безхатного підмивало зареготатися панні просто в обличча, та якось стримався.

— Щож, — сказав Безхатний — молодий чоловік. Можливо не відважився говорити дівчині свою отверту думку.

— А ви Безхатного хіба також знаєте?

— Ще й як? Навіть дуже добре.

— Я щось не дуже вашим словам вірю.

— Вірите, чи ні, діло ваше — втихомирюючо закінчив він розмову.

Панна учителька всеж не повірила. Собі на біду звернула увагу на книжку, попрохала дозволу переглянути. Щоб її змішання не бачити, Безхатний вибачився, піде пити воду. Але з другого кінця ваґону з під ока слідив за учителькою. Прочитавши присвяту панна густо почервоніла. Зрозуміла, з ким говорила. Шпурнула книжку, вхопила саквоях та бігом подалася до другого ваґону... Ще, значить, не зовсім затратила почуття сорому.

Висів Безхатний у невеликому фармерському містечку. Поблукавши пару годин нанявся вичистити подвіря у склепаря-українця. За півтретя дня вичистив два стійла для корів, курник, свинюшник, з десятком добродушних підсвинків у ньому, поскладав безліч всяких скриньок і скринечок, якісь почорнілі дошки, замів обширне подвіря. Склепар заговорював уже про те, щоб Безхатний залишався у нього на зиму. Діти поїдуть до шкіл у Саскатун, а він потребуватиме помічника. Пропозиція добра! Безхатний попрохав пару годин часу на надумання. Але, вибираючи з курника яйця, склепарка заверещала, начеб ті яйця вона сама знесла, або були вони з чистого золота. Склепар видавався не злою людиною, за те з склепаркою довго не витримав би. Через пару днів нанявся викопати пивницю. Тут довго також не попасав, все через свою непокірність. А ще через пару днів нанявся на жнива до фермера-українця, першої людини, у повнім того слова значенні, поміж українцями, що їх довелося надибувати за час двох і пів літньої поневірки по Канаді. Звідти виїздив хлопець вже не нікому невідомим безробітним-еміґрантом, і не „червоною кобилою". Їхав на запрошення від околиці до околиці, де лиш провадилося сяке-таке громадське українське життя. Ставав відомим, побажаним гостем для одних, а ненависним ворогом для других. Мусів молодець привикати, як до схлібних похвал, так і до цькування, всяких наклепів, навіть чорної клевети.

(Дальше буде).

ДИВНІ НОВИНИ

ВИДАВ РЕШТУ ЗІ СОТКИ ЗАМІСЦЬ З ТИСЯЧКИ

У Пенделтон, в стейті Ореґон, продавець ґазет зміняв сотку і видав решту покупцеви, який купив лише один примірник ґазети з 27. серпня. За хвилину завважив, що дістав тисячку, а не сотку. За два дні прийшов купуючий за рештою із тисячки, а продавець видав радо решту.

ЗЛОВИВ НА ВУДКУ ПОТОПАЮЧОГО ЧОЛОВІКА

У Сан Дієго, в стейті Каліфорнії, ловив рибу з мосту Мишен Бей Бридж Джан Кол. Закидаючи вудку, завважав, як на водних лещетах перевернувся незнаний чоловік під напором филь з переїзджаючої лодки. Швидко закинув рибак вудку потопаючому. Він вхопився її і при її помочи виплив на мілку воду.

Америка й ідеали людства

Минулий тиждень був короною у велитенськім змаганню Америки за перемогу ідеалів правди і справедливости над темними силами неправди, несправедливости і поневолення. Кожен з нас, хто нетерпеливо вижидав підписання здачі і проголошення нашим президентом Дня Перемоги над Японією, відчував, що закінчилася епоха у всесвітній історії. Цю епоху можна хіба загально схарактеризувати як епоху панування грубої сили.

Забагато невдач пережила теперішня генерація у минулому, щоб вітверто кинутися в обійми надій на здійснення мрій. Дехто твердить, що нема сили, яка моглаб повернути колесо історії в іншому напрямі. Колиб піти за такими голосами зневіри, та само собою виринає питання: „А щож остається для рятунку знеможеного людства?"

Віра в надприродну Божу опіку над людським родом каже нам шукати за кожним промінчиком надії. А цей промінчик не такий дуже малий. Навпаки, він може могутніший, ніж усі, які досі в таких безвиглядних моментах появлялися. Цим проміням є факт, що Америка, тобто наша Америка, Злучені Держави Америки, стає у проводі світу.

Що наша Америка не думає уступати перед змаганням різних темних сил і йде вперед в напрямі намічених і проголошених ідеалів, пізнати з її потягнень для привернення демократії в Болгарії, Румунії, Австрії чи в Угорщині. Багато до думання дає нам факт проголошення недоторканости території Китаю; а в тому теж треба добачувати руку Америки. А вже найбільше надій для людства можна доглянути в енергійній акції американського департаменту стейту для введення в життя Чартеру Обєднаних Держав. Для цієї цили скликано конференцію міністрів закордонних справ Пятьох Потуг до Лондону і в ній бере участь наш секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс та спеціяльний делегат для цієї конференції, Едвард Стетиніюс.

Зокрема промови нашого президента Герія С. Трумана вказують, що під його проводом Америка піде вперед без стриму, щоб лише ввести в життя великі ідеали, проголошені вчасі перед закінченням війни. Їх пригадав президент Труман у промові до народу з нагоди встановлення Дня Перемоги над Японією проголошеній до населення в суботу 1. вересня.

У ній находимо між ін. такі думки:

„Лише свідомість, що перемога буде мудро вжита, дає (родинам погибших) потіху. Є це обовязком нашим — нас, що живемо — подбати про те, щоб оця перемога стала памятником гідних тих небіжчиків, що поклали своє життя для неї... Це щось більше, ніж перемога самої зброї. Це перемога свободи над тиранією.

„Змагання (усіх працюючих груп) підтримувало бажання і дух і рішення вільного народу — отого народу, що знає, що це таке свобода і що знає, що треба заплатити всяку ціну, якаб вона не була, для втримання свободи.

„Це був дух свободи, який дав нам нашу збройну силу і який зробив наших людей непереможними у битвах. Ми тепер знаємо, що отой дух свободи, оця свобода одиниці і особиста гідність людини є найсильнішою, найбільше впертою і найтривалішою силою в цілому світі... Тепер призначим День Перемоги над ворогом на відновлення обіти зберегти засади, які зробили з нас найсильнішу націю на землі, а які то засади ми зберігали всіми нашими найліпшими змаганнями вчасі війни.

„Ті засади дають нам віру, надію і нагоду до поправи самих себе і нашої долі. Свобода сама ще не робить людей досконалими, ані не дає громадянству забеспеки. Зате вона дає підставу до певного поступу і щастя і приличности далеко більшого числа людей ніж всяка інша фільософія правління в історії. А сьогоднішній день знову показав нам наглядно, що свобода дає нам найбільшу силу і найбільшу потугу, яку людина осягнула колинебудь. Ми знаємо, що на засадах свободи ми зможемо розвязати і найважчі проблеми миру, які стоять перед нами. Вільний нарід з вільними союзниками, який зміг розвинути атомову бомбу, зможе вжити цеї самої зручности і енергії для переборення всіх трудностей в майбутности.

„Перемога містить в собі також і трудноші та відповідальність попри радощі. Зате ми йдемо на зустріч нашій майбутности і всіх її небеспек з великим довірям і великою надією. Америка може збудувати для себе будучність праці і забеспеки. Разом з Обєднаними Державами Америки може збудувати світ миру побудованого на справедливости, та рівної міри і толеранції.

„Від сьогоднішнього дня ми йдемо вперед. Ми йдемо на зустріч нової доби забеспеки вдома, а разом з іншими Обєднаними Державами ми йдемо на стрічу новому й ліпшому світови співпраці, миру й міжнародньої доброї волі.

„Божа поміч привела нас до дня перемоги. З Божою поміччю ми осягнемо цей мир і добробут для себе, і для цілого світу в роках, які стоять перед нами".

Читаючи цю промову, кожен свідомий громадянин набирає переконання, що це не звичайні фрази з нагоди якогось празнику, а це просто програма уряду, який розуміє свою відповідальність перед історією людства. Коли Америка змогла осягнути просто небувалу перемогу на полі бою, то вона почуває теж у собі й силу повести світ до кращої будучности. Питання хіба, чи наша країна має досить моральних сил до виконання такої програми?

Тут теж висловимо наше переконання: Як не має наша Америка відповідної моральної сили, то хто її має?

Мусимо вважати це нашим щастям, щастям усього населення американського як і щастям української громади в Америці, що діждалися таких часів, коли наша батьківщина стає у проводі світу для її щастя.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВУДБАЙН, Н. ДЖ.

На допомогову акцію.

Наші громадяни - союзовці Василь і Анна Зінюк уладили 19. серпня обід в церковній салі в честь свого найстаршого сина Івана, який повернув з війни домів. Він був на Пацифіку і перебув цілу виправу ще від часу нападу на Перл Гарбор. Гостину приготовили батьки, і інша родина і хресна мати Олена Кузин. Відповідну промову виголосив о. Николай Левицький, потім привитала похресника хресна мама і Антін Романюк з Милвил. У гостині брав теж участь брат Івана, Василь, котрий приїхав аж з Тексас і місцеві громадяни та гості з Філядельфії. При цій нагоді відбулися заручини панни Анастазії Зінюк з українським молодцем Василем Ключка, який був три роки у Перл Гарбор. Полтавець Лукіян Сатюк пожелав, щоб наша громада росла і розвивалася, а потім на зазив о. Левицького переведено збірку, яка принесла $48.58. Зложили: Іван і Софія Филипчук $2, а інші по $1, а це: Т. Ющак, І. Зінюк, В. Ключка, о. Н. Левицький, В. Курбілка, В. Зінюк, Л. Садюк, М. Михасюк, П. Чарка, Анна Зінюк, В. Гнатюк, Г. Времич, решту дрібними. Зі збірки вислано на адресу Українського Допомогового Комітету у Філядельфії $16, а решту віддано на церкву.

Н. Л.

Союз Українських Канадійських Вояків (СУКВ)

(ДЕННИК).

1. травня 1945. — Я не дуже часто заходжу до нашого клюбу, однак як лише маю нагоду, то ніколи не опущу. Цю нагоду я використав вчера і тому нині я відпочиваю на вигідному кріслі.

Зараз по мойому приході, цілком несподівано, здибався я з американським моряком, Павлом Процаниним. Мені було дуже дивно, що я здибав тут „Янка" в канадійському клюбі. Може тут ще хто є?

Наступної неділі українські Великдень, однак, як минулого Різдва так і тепер, я не зможу тут бути. Служба не позволяє!

Моїх старих знакомих з минулого року нема тут. Деякі вернули домів, інші виїхали на континент, а ще інші пішли в дальшу дорогу, звідки вже не повернуть.

Щодо цього клюбу то скажу, що рівного йому я не бачив. А я вже бачив їх багато. Тут дійсно чоловік почувається як дома. Щира подяка всім, хто причинився до заложення цього дому.

Ігор Петренко,
Лонг Айленд, Н. Й.

2. травня. — Це моя перша заввага в деннику. Я не хочу повторювати загального вдоволення з нашої домівки, а лише скажу, що ми всі почуваємося тут як у власному домі в Канаді. Колиб не цей дім, то много наших вояків не малиб нагоди навчитися стругати бараболь, моркви, редькви та плакати над цибулею. Тепер вони знають, що то значить приготовити обід. Щира подяка належиться тим, що були тут від початку й привели цей дім до того порядку, в якім він тепер находиться. Честь їм!

Марія Васьо,
Виніпег, Біч, Ман.

3. травня. — Я тепер на відпустці й зайшов до української домівки. Тут гарно й вигідно як дома. Маємо українські книжки, часописи, радіо. Я чуюсь щасливим, що довідався про цей дім і зайшов до нього. Тут я здибав всіх своїх знакомих з Монтреалу. Як лише дістану другу відпустку, то напевно прийду сюди знов.

Іван Коваль.

4. травня. — Це моя перша гостина в цім домі й я дуже вдоволений, що зайшов сюди. Тут я здибав кілька хлопців, яких я знав з дому й почув українську мову. Вже давно, як я говорив по українськи й вже зачав забувати.

Я став членом Союзу в Римі, 6. січня. Я був в українській церкві у Римі й запізнався з трома родинами, в котрих був на святах, дуже гарні люди. Шкода, що мушу скоро відізджати до Голяндії. Я хотів би побути тут ще хоч кілька днів, бо тут так приємно й чистенько. Ніколи не забуду цю домівку й при найближчій нагоді поверну знов. І. Г. Шіпський.

5. травня. — Для мене це є незвичайно памятний тиждень. Я лишив Канаду вже поверх трьох років. Зараз по приїзді до Англії я захорував і пішов до шпиталю на кілька місяців, а відтак на відпочинок до іншого шпиталю. Минувшого тижня мене звільнили й я постарався дістати дозвіл на приїзд до Лондону. Зараз по приїзді я зайшов до української домівки, про яку я вже так багато чув. Зараз по вході до будинку я здибав кількох моїх знакомих і відразу почувся як новий чоловік, почувся як дома. Ціле пополуднє й вечір пройшли дуже весело. Я був на засіданню Екзекутиви Союзу й вітак на загальних зборах. Тут я перший раз почув українську промову, яку виголосив президент Союзу. Це була для мене новина, бо я вже давно чув українську мову.

В домівці тепер великий рух, бо всі приготовляються до великодних свят, до зїзду вояків і до Дня Матери. Це всьо буде завтра. Я чуюся дуже щасливий, що попав тут якраз тепер. Це є моя перша візита, але я певний, що не буде остання.

Стт. І. С. Ткач,
Смокі Лейк, Альта.

ВІДІХАЛА ДО КИТАЮ.—Це пані Чянг Кай Шек, дружина китайського генераліссимуса, що вже відлетіла літаком до Чунгкінгу. Перед виїздом зложила прощальну візиту президентови Труманови, як це бачимо на образку.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Пані Р. С., Дітройт, Миш. — У допомоговій акції брали участь такі відділи Союзу Українок Америки: 16, 23, 37.

Запитуючий. Н. Й. — Оперу „Причинна", про яку була згадка в „Свободі" виставлено в Буенос Айрес в Аргентині. Там і виходить згаданий часопис, з якоoг передано ту новинку.

М. С., Ню Йорк. — Таку справу треба добре провірити. Не можна писати „можливо", а треба знати, коли „певно" можна спровадити, коли хочеться взивати до прилюдної збірки. Таких людей, чи подібних, що дуже тут придались би, є більше в Европі. Коли ми про них згадуємо, що вони в біді, то теж і на те, щоб найшлися одиниці, щоб їм особисто помогли. Так і робиться. Заки буде можливе до здійснення те, що пропонуєте, треба допомогти тим людям у Швайцарії, щоб могли жити і докінчити свої наукові праці. Вашу жертву можете післати отсій людині, про яку згадуєте і її високо цінете, а зробите добре діло.

ПОШУКУЄМО 360 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещаснішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

140) Геновефа Зепко, гоолвна радна У. Н. Союзу, Акрон, О.	$ 100.00
Оголошено попередно	13,950.00
Разом	$14,050.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОТОКОЛ

З НАДЗВИЧАЙНОГО ЗАСІДАННЯ

головного уряду Українського Народного Союзу, що відбулось в днях від 23-го до 26-го липня 1945 року в домі У. Н. Союзу під ч. 81-83 Ґренд Стріт ,Джерзі Ситі, Н. Дж.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, Е. ЛЯХОВИЧА:

Свої обовязки як головного радного, за час охоплений отсим звітом, виконував я згідно з постановами статута У. Н. Союзу. Себто кожний раз подавав свою думку на ті союзові справи, на які Екзекутива ставила мені запит. Також працював для У. Н. Союзу так, як це дозволяли мені обставини. Хоч важко мені тепер, з огляду на віддаль, доїздити до Ню Йорку, проте приняв щераз на цей рік головство в 204. відділі, щоби бодай частинно облекшити секретареви відділу, М. Близнакови, важку і відповідальну працю адміністрування відділом, що складається з тисячки членів.

Коли ходить про працю в інших відділах, то такої я не виконував, просто тому, бо не було нагоди. Як я вже згадував в своїх попередних звітах, Ню Йорк лежить близько Джерзі Сити, себто близько Головної Канцелярії. Також до нюйорських відділів належать два члени Екзекутиви У. Н. Союзу. Внаслідок цього відділи волять звертатись з різними союзовими справами безпосередньо до Головної Канцелярії, або до згаданих членів Екзекутиви, а не до головного радного. Це зовсім зрозуміла річ і цим я зовсім не думаю комунебудь дорікати, а стверджую лише факт. Коли судити загальну Союзову роботу на нюйорськім терені, по тій праци, що ведеться у моїм відділі, то за останній час вона повинна зробити поважний поступ вперед.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, Д. ШМАҐАЛИ:

Вповажані Пані і Панове Урядники У. Н. Союзу:

У минулому році, котрий був ювилейним роком У. Н. Союзу, моя праця була така:

Злучені відділи У. Н. Союзу в Клівленд, О., відсвяткували 50-літний ювилей 30. квітня. На тім святі, головним бесідником був гол. предс. Микола Мурашко. Також промовляли гол. радна Ґеновефа Зепко, а крім того орґанізатор У. Н. Союзу Д. Білецький, що саме працював в тім часі в Клівленд. Свято було успішним, завдяки праці всіх відділових урядників, та їх повної кооперації зі мною.

У порозумінню з гол. предс. п. Мурашком я зарядив орґанізаційні збори на 31. квітня, і на цих зборах були представники всіх відділів Клівленду й околиці, а це з Акрон, Лорейн і Лейквуд, О. Вияснення різних справ У. Н. Союзу п. Мурашком і його відповіди на запити присутних, були вповні вдоволяючі для всіх. Рівнож п. Мурашко закликав орґанізувати нових членів до У. Н. Союзу в рік його ювилею, та помагати орґанізувати п. Білецькому так, щоби його праця вдалася успішною. Вислід цеї праці був добрий, бо зорґанізовано значне число нових членів.

На припоручення гол. секр. Д. Галичина, я був на ювилейнім святі У. Н. Союзу в Акрон, О., 3. вересня, і виголосив там відповідну бесіду про значіння ювилею У. Н. Союзу.

Теж на припоручення головного секретаря, полагодив я в жовтню справу з відділом 260, де секретарка була хора. Отже я був на трох місячних зборах відділу та помагав збирати вкладки члениць. Опісля члениці згаданого відділу, по довшій застанові та за моєю порадою, злучилися з відділом 112 У. Н. Союзу.

Клівлендські відділи У. Н. Союзу творять спільний комітет і мають свій уряд та касу. Час від часу сходяться на збори та радять над добром У. Н. Союзу, а теж над тим, як би то найкраще помогти поневоленому українському народови. На цих усіх зборах я є завжди присутний. На останніх таких зборах 23. травня, вислано з каси $100 на поміч нещасним українським жертвам війни, та переслано цю жертву через „Свободу", як також закуплено по 10 книг „Україна — занурена нація" В. Г. Чемберлейна і „Українська Література" проф. Менінга. Згадані книжки передано американським бібліотекам, та деяким визначним одиницям в стейті Огайо.

Упродовж минулого року працював у Клівленд і околиці орґанізатор Д. Білецький і він придбав до різних відділів коло 300 нових членів. У цій праці я давав п. Білецькому свою поміч, на скільки це було мені можливим і на скільки він жадав її від мене.

Дякую п. Білецькому за його щиру працю при орґанізуванні такого значного числа членів.

Я виконував, якнайкраще міг, всі припоручення головної канцелярії У. Н. Союзу, та при кожній нагоді дбав про поширення доброго імени У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ, ЮЛІЇ БАВОЛЯК:

To the Officers of the Ukrainian National Association:

My report will be brief, since I haven't had any particular business with the executive board, except for routine matters. However, I had some activities in my branch. I retained and increased the membership in branch 186, also conducted other activities of importance to the cause of this branch, and to the general advancement of the Ukrainian National Association.

(Кінець буде)

ЛЮДИНА, НА ЯКУ ЗВЕРНЕНА ТЕПЕР ЗАГАЛЬНА УВАГА.—Це, очевидно, ґенерал Доглес МекАртур, начальний командант аліянтських окупаційних сил в Японії. Кажуть, що ця знимка відбиває дуже добре характер обличчя ґенерала.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОСИЛАЙМО ДІТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ!

З кожним початком шкільного року всі ми, родичі, маємо перед собою дуже важну проблему, а це: посилати чи не посилати дітей до української школи? Хто дітей не має, цей тої важної проблеми не розуміє і можливо навіть недогадується в чім саме лежить вага і трудність цеї проблеми. Ніхто не заперечить цього, що треба посилати діти до української школи, щоб навчились української мови, дещо історії і т. п. Але як трудно це виконати, це хіба вже знають самі батьки, а почасти і учителі.

До війни в Америці не були популярні чужі мови і в дітей неначе вмовлено, що анґлійська мова вповні їм повинна вистарчити. Тому родичі мали твердий горіх до згриження, заки переконали дитину, що й українська мова може їй придатись. Прийшла війна і силою факту доказала, що людині далеко краще знати більше мов, ніж одну. Наші хлопці, які не думали ніколи покидати Америки, розпорошились по цілому світі і не один з них мав проблему в розмові з людьми, які не знали анґлійської мови. Пишуть наші хлопці, що стрічаються в Европі з українцями і цих послідних дивує, що американські вояки українського роду не вміють української мови. Вже з того самого стає сумним факт, що деякі вояки не можуть з власними родичами порозумітись б е з посередно. Возьмім таке: Родичі анґлійської мови не навчились, хоч дещо говорять, та ніяк читати ні писати не вміють. Діти української мови не вміють. Війна розлучила їх, син пише по анґлійськи, батьки не можуть читати. Знову батьки пишуть по українськи, а син не вміє читати. Таких примірів є повно, а воно, хоч моженазверх виглядати смішно, та в суті річи це є справа болюча і хочби вчасти треба її усунути.

Тому, родичі, доложім всіх зусиль, щоб наші діти учились української мови. Багато наших людей легковажать рідну мову, а часом почуєте таке, що людина немилосердно ломить анґлійщину, удаючи, що забула мову своїх батьків. Тим нашим патріотам треба пригадати слова І. Воробкевича:

Мово рідна слово рідне,
„Хто Вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Тільки камінь має".

Щоб наші люди не стидались своєї мови, то згадаю тут що в Канаді в Саскачеванському університеті в місті Саскатуні є катедра українознавства. В тім університеті учать української мови, історії, географії і взагалі того, що звязане з Україною і українським народом. На виклади українознавства учащають студенти не лиш українського роду, але всі, хто лиш хоче. Отже як канадійські шкільні власти цікавляться нашою мовою, то як ми мали би вчити наших власних дітей?

Вкінці згадаю, що в часі війни наша тут роджена молодь, знаючи українську мову в письмі і слові, занимала позиції при цензурі на радіо стаціях, чи при цензурі часописів, листів від вояків і т. д. Виходить, що й тут наука не іде в ліс. Тому, батьки і матері подбаймо за українську мову бо вона може принести багато користей для наших дітей!

Марія Демидчук,
Бруклин, Н. Й.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА ЗАТРИМУЙТЕ СВОЇ ВОЄННІ БОНДИ!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 9. вересня, точно в год. 2. пополудні, в рГом. Домі Просимо всіх членів прийти, бо є дуже важна справа до полагодження. — В. Новак, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. вересня, в гали церковній, в годині 2. попол. точно. Просимо члениць явитися на означений час, щб до вечірні збори закінчити. Просимо приєднувати нових члениць до Союзу і Сестрицтва, за що дістанете нагороду. — За уряд: Евдокія Ґеруля, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

..СЕНТРАЛ ФАЛС, Р. АЙ. — Тов. ім. І. Франка, від. 93, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 9. вересня, в годині 10. рано, в гали 59 Сентрал ул. бовязком всіх членів є прийти на означений час, бо будуть важні справи до полагодження. — Уряд.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в недіюл, 9. вересня. Просимо всіх членів, щоби платили вкладки на зборах, а не поза зборами. Ті члени, котрі цего не послухають, заплатять кару. Секретар не може ходити за вкладками по хатах кожноог місяця. Тому просимо всіх членів прихдити на кожні збри. — І. Молонник, предс.; С. Кікцьо, кас.; М. Шрайняк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 9. вересня. Просимо всіх членів прийти, бо будуть важні справи до вирішення. Довгуючих членів дуже просимо вирівнати свої залеглости. — За уряд: М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Ю. Сеник, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 9. вересня, в 2. год. пополудні, в. Набожинського. — І. Шеґера, предс.; Д. Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

ЖАРТИ

Покарана невинність.

Вояк в останній війні в Европі вертався з містечка назад до бараків після тоо, як дав обстричи собі волосся в місцевого стрижія. По дорозі стрічає капітана, який вертає з забави в ґолф і несе в мішку палестри до підбивання кульок. Вояк салютує чемно капітанови, капітан пізнає його і каже: „Хлопче, візьми оці причандали; а як вернешся до бараків, постав їх в моїй кімнаті".

Вояк повісит мішок з палестрами через плече, йде до бараків. Йому на зустріч іде полковник. Вояк салютує полковникови, а цей добродуншо заговорює вояка: „А, ви були на забаві в ґолф. Якже вам пощастилося?"

— „Ні, пане полковнику; я ходив стричи волосся до містечка..."

— „Чотирнацять днів арешту за безличну брехню!" — викрикнув обурений полковник.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ТАРЗАН, ч. 1242. Останній рисунок.

Коли крокодиль кинувся до нього, Тарзан підніс долішню половину свого тіла вгору.

Тоді він видрапався на незугарний горбок на галузи і звідси приготовився до своєї небезпечної подорожі.

Д-р Брекевз застрашився. Він не міг повірити, щоб Тарзан міг справді перенятися умилосердя.

„Він не сміє втечи" — пробурмотів науковець самий до себе. „Ага, міни... я мушу висадити міни в повітря!"